

literatura
XAVIER PLA

Fa 39 anys, Blai Bonet editava 'Setmana Santa 80 i el Memorial', volum que ara es reedita amb el títol 'Memorial de Setmana Santa' amb edició i epíleg de Gabriel de la S.T. Sampol. Una mena de prec o sermó en prosa. Un híbrid únic en el qual l'univers literari de Bonet és plenament reconeixedor pels lectors: una escriptura plena de lluminositat i humanitat.

El callar no calla mai

Memorial de Setmana Santa

BLAI BONET

Adia Edicions/Fundació Mallorca Literària
Mallorca, 2018
63 pàgines

Res més allunyat de Blai Bonet que un autor institucionalitzat. Com Joan Brossa, l'autor de *L'Evangeli segons un de tants* no va parlar mai des de dalt d'un suposat pedestal literari. Sempre ho va fer amb els peus tocant a terra, o al mar, fitant els seus àvids lectors directament als ulls. La seva veu és tan inconfusible, tan singular, que avui qualsevol vers seu, qualsevol text publicat o inèdit, llegit íntimament o recitat en una plaça pública, interessa tothom per més circumstancial o aparentment marginal que sigui. Perquè Blai Bonet sempre és marginal i, potser per això mateix, ara és al centre del sistema literari per a tants lectors (i lectores) de totes les edats.

Si no fos així, potser no s'entendria que avui es reedités aquella mena de pregó o sermó o poema en prosa o text autobiogràfic o crònica històrica o cant espiritual, que es va publicar per primer vegada ara fa trenta-nou anys amb el títol *Setmana Santa 80 i el Memorial* i que ara es reedita com a *Memorial de Setmana Santa*, amb edició i epíleg de Gabriel de la S.T. Sampol. No tan sols ha canviat el títol, també han desaparegut les dedicatòries i s'ha afegit a la coberta una imatge pictòrica, no sabem si distorsionada i retallada, del mateix Blai, molt suggestiva. El memorial és un text literari, híbrid, joiós, líric, històric, únic i, per això mateix, de seguida reconeixedor per als seus lectors. Fascina

no saber des d'on parla ni cap on vol anar a parar, ni si el que diu té cap base històrica o és fruit de la pura fabulació. Més val deixar-se endur i capbussar-se en una forma d'escriptura plena de lluminositat, d'humanitat i de vitalitat.

"Vols venir a dir quatre paraules per explicar lo que significa i és la Setmana de Pasco?", van demanar uns homes a Blai Bonet. I ell va respondre tot d'una que sí. I és així com "en Blai de na Maria de cas Garriguer", convertit en un "home de paraula", decideix obrir la boca dins d'aquesta "Casa del Poble Lliure que és l'església" el diumenge de Rams de 1980 i es posa a parlar de "Jesús, el fill del sen Pep de sa Fusteria, i de na Maria, la dona del sen Pep de sa Fusteria". El to del suposat discurs és col·loquial, casolà, ple de diàlegs ("Deumeuet, deumeuet, per què m'heu deixat tot sol?") i de picades d'ullet. Els anacronismes són freqüents (la "brigadilla" de policies que busca Jesús, l'Imperi Romà com a "Superpotència", Jesús condemnat per la "lleï antiterrorista dictada per la secció romana d'assumptes del Ministeri de l'Interior", etc.); les referències històriques són insòlites (Hitler, Bertolt Brecht, Pavese, Sartre o Pasolini, entre molts altres, com ara la broma del crit "Ta-ran-con-al-pa-re-dón"); les imatges són profundes, de vegades molt sensuais i sovint d'una gran bellesa: "Ell, el lladre, va veure, veia, mirava i de bell nou mirava

teatre

Francesc Foguet ressenya 'Qui ets', de Màrius Serra, escenificada en el Lliure

televisió

Toni de la Torre qüestiona la nova versió de la mítica miniserie 'Das Boot'

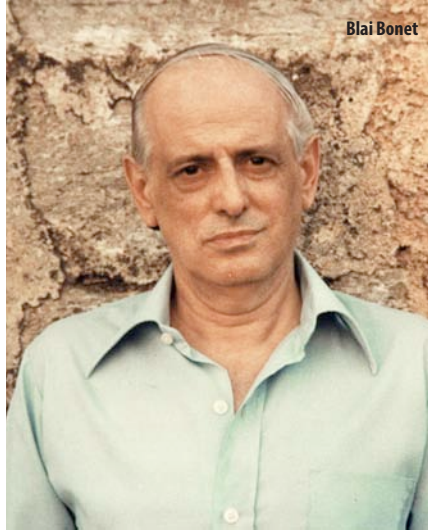

entrevista

Manuel Lillo entrevista Antoni Trobat a propòsit del llibre 'Un país anomenat nosaltres'

que Jesús se bevia el glop de morir i *de morir-se*. De vegades, fa dubtar el lector, com quan reproduceix les "precioses paraules" que suposadament ell hauria sentit dir al papa Joan XXIII a Roma ("Estimar és una cosa molt important. Però hi ha una cosa que és profundament més important que estimar, i aquesta cosa és "deixar-se estimar") i que Blai Bonet hauria reproduït en la revista *Destino*. Aquí, si més no, s'hauria agraït una nota al peu explicativa o aclaridora per saber què hi ha de realitat. Però és clar que dubtar és el fonament de l'experiència lectora d'aquest text sorprenent.

En el lector pot provocar sorpresa allò que en l'epíleg Sampol anomena encertadament els "anatopismes": per exemple, dient els topònims a la mallorquina, com a "Son Getsemani", una finca amb oliveres a cinc minuts a peu de Jerusalem, o de Santanyí (!), posem per cas, perquè més o menys, diu en Blai, devia assemblar-se a s'Hort d'en Bennasser o a Son Morlà. El poeta esmenta Maria Salomé, però la denomina Maria de Son Salom, pel nom d'una possessió del terme de Santanyí, "com mumare, posem per cas". En general, destaca en l'esforç que fa Blai Bonet per presentar el món bíblic acostant-lo amb màxim detall a una realitat present, que és quasi tòpicament de pessebre, buscant la complicitat dels seus oïdors, els veïns i veïnes de Santanyí que l'escoltaven, tal com es veu en les fotografies finals. Els "miracles", els "fets que se fan mirar", són fets que "just apareixen... en un dia de xeremies, en un dia d'altar fumats i missa de tres". Jesús, el jove, el Pubill, l'Hereu, ben vestit i elegant, allunyat de la imatge d'un home "pobre i arnat", hi és presentat com un personatge de novel·la acabat de sortir d'*El mar*, amb aquella narrativització tan plena de lirisme i d'anàfores que gairebé reclama una lectura en veu alta: "Jesús començà a suar. Tot sol, Jesús va entrar en suor. Tot sol, entotsolat... Jesús va entrar en suor. Jesús va començar a tenir i a sentir feredat. A Jesús, li anava entrant una porada de no dir. Jesús era bastant jove. Jesús

estava sa com un gra d'all. Jesús era molt al·loter. Jesús era molt animaler." Bonet segueix els pensaments del teòleg protestant Rudolf Bultmann, estudiós del Jesús històric, segons el qual "sempre que se vulgui parlar de Déu, no hi haurà més remei que haver de parlar de l'Home".

Al final, però, l'associació entre el poble jueu i el poble català, entre una Judea ocupada i una Catalunya oprimida sota el jou franquista, que apareix i desapareix, pot provocar, llegida avui, una certa incomoditat o recança. El llatí considerat com a llengua de l'Imperi; el grec, la llengua usada perquè els "turistes que han vingut de fora per passar les festes de Pasco a Ciutat ho entenguin", i l'hebreu, és clar, l'hebreu, "que és... sa vostra... llengua".

Joan Martínez Vergel
El 155: tot allò que no te n'han explicat

34 edicions

**EL 155:
TOT ALLÒ QUE NO TE
N'HAN EXPLICAT**
de JOAN MARTÍNEZ VERGEL

NOVETATS 3i4
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a **Facebook** i **Twitter**
Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.cat